

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af Diamanten, giver et samlet billede over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

Kanonværk i ny, gennemrevideret, praktisk-videnskabelig udgave

Som fjerde bind i Det Kongelige Biblioteks udgave af J.P.E. Hartmanns værker foreligger nu *Volvens Spaadom* for mandskor og stort orkester til en gendigtning af ni udvalgte vers fra det norrøne epos *Völuspá* fra *Den ældre Edda*. Værket, der hører til blandt Hartmanns hovedværker, blev komponeret i årene 1870 til 1872 og blev det hyppigst opførte værk af Hartmann i de sidste godt

Tegneren Lorenz Frölich illustrerede forfatteren Karl Gjellerups gendigtning af Den ældre Eddas Gudesange. Her er Odin i samtale med Volven, som netop er emnet for den første del af Hartmanns korværk. Komponisten har dog brugt en tidligere udgave af teksten end Gjellerups, der først kom i 1895.

25 år af hans liv. *Volvens Spaadom* er et af de 12 værker, der udgør den nationale musikkanon.

Den reviderede udgave, der bygger på et indgående studium af kilderne, har i august 2006 dannet grundlag for en cd-indspilning af værket for det nationale pladeselskab Dacapo.

Udgaven er forestået af Hartmann-Udgavens hovedredaktør, førstebibliotekar Niels Krabbe.

Retroprojektet:

Status for Danske Samlinger 1482-1959

Retroinddateringen af katalogerne for 1.-2. Samling i Danske Samlinger, der dækker årene 1482-1959, har været i gang i en år-række. Projektet er nu så langt, at indholdet i de alfabetiske skuffer for 1.-2. Samling kontrolleres imod, hvad der allerede er indskannet på grundlag af *Bibliotheca Danica*, den trykte nationalbibliografi, der omfatter danske tryk frem til 1840.

Dette arbejde består i en gennemgang fra A - Ø af den alfabetiske katalog og opslag af samtlige alfabetiske sedler. Poster i REX får påført opstillingssignatur, hvis den mangler, skannefejl fra den maskinelle indlæsning bliver rettet, og der produceres poster på de titler, der endnu ikke har en post i REX.

I 2007 forventes således langt hovedparten af disse samlinger at være søgbare i REX.

Følgende alfabetiske sedler er pr. 1. oktober 2006 søgbare i REX: A-Æ.

Status for Udenlandske Afdelings Ældre Samling

I 2001 påbegyndtes retrokonverteringen af Udenlandske Afdelings Ældre Samling med det formål at gøre samlingerne søgbare i REX. Ældre Samling er Det Kongelige Bib-

lioteks bestand af udenlandsk trykt litteratur fra ca. 1450 til 1949. Katalogen, der er anlagt i begyndelsen af 1800-tallet, består af 159 systematiske protokoller fordelt på 266 bind og 530.000 håndskrevne katalogkort, som forventes at resultere i ca. 450.000 bibliografiske poster. Retrokonverteringen sker på grundlag af de systematiske protokoller, som indtastes side for side.

Nu er i alt ca. 283.000 poster søgbare i REX.

Nyt revolutionerende søgesystem

Det Kongelige Bibliotek har sammen med fem andre danske forskningsbiblioteker underskrevet en samarbejdsaftale om at være udviklingspartner på et nyt revolutionerende søgesystem til biblioteksverdenen.

Det nye system ved navn *Primo* vil tage et kvantespring i retning af det digitale bibliotek, og samtidig konfrontere udfordringen fra Amazon og Google direkte ved at skabe én enkelt, lynhurtig og meget opdagelsesorienteret indgang til alle bibliotekets fysiske og elektroniske materialer,

En af de helt store fordele er, at *Primo* vil blive en unik indgang til såvel alle bibliotekets egne ressourcer som et relevant udvalg fra andre kilder på én gang. I dag ligger bibliotekets forskellige samlinger typisk i forskellige systemer. Brugeren skal derfor ofte søge flere steder, via forskellige grænseflader. Fordelene for brugerne er især:

- Hastighed: Søgning sker på brøkdele af sekunder
- Logiske delresultater: Søgeresultatet præsenteres automatisk på en logisk måde, hvor f.eks. beslægtede materialer grupperes efter emne eller materialetype
- Mange kilder, ét søgeresultat: *Primo* integrerer forskellige datakilder, og kan alligevel præsentere ét samlet søgeresultat
- Opdagelsesorienteret: *Primo* bliver et

søgesystem, hvor brugeren har lyst til at gå på opdagelse, bl.a. fordi systemet integrerer bogforsider, anmeldelser, grafik, data mining (andre, der har søgt, har også søgt...) og giver en intelligent præsentation af søgeresultatet, fx. inddelt efter relevans eller kategori

Primo forventes i drift på Det Kongelige Bibliotek medio 2007.

De øvrige biblioteker i udviklingssamarbejdet er Danmarks Tekniske Videntcenter, Aalborg Universitetsbibliotek, Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek, Danmarks Farmaceutiske Bibliotek samt Det Administrative Bibliotek. Tilsammen udgør disse seks biblioteker det danske *Primo*-konsortium.

Primo udvikles af det israelske firma Ex Libris, der er førende inden for bibliotekssystemer til især forskningsbiblioteker i hele verden.

Montanasalen

Fredag den 10. november 2006 åbnede Kulturmister Brian Mikkelsen Montanasalen – Det Kongelige Biblioteks nye udstillingslokale. I Montanasalen har Det Kongelige Bibliotek fået en spektakulært udstillingssal,

Direktør Peter J. Lassen, Montana, på talerstolen i Dronningesalen ved åbningen af den første udstilling i Montanasalen. Peter Lassen har i hånden en meget lille model af den nye, runde udstillingsmontre.

der giver nye muligheder inden for udstilling af bibliotekets skatte. Med Montana-sa-

Udstillingen *Fra støv til guld* blev åbnet af Kulturminister Brian Mikkelsen, der er her flankeret af udstillingens redaktør, Karen Skovgaard-Petersen og udstillingens kunstneriske tilrettelægger, Peter Holst Henckel.

len har Peter J. Lassen, grundlægger af møbelfirmaet Montana, skabt en udfordring til Det Kongelige Bibliotek og introduceret kunst som aktiv medfortæller. Udformningen af salens første udstilling, *Fra støv til guld*, er sket i et samarbejde mellem billedkunstner Peter Holst Henckel og udstillingsredaktør, forskningsbibliotekar, dr. phil. Karen Skovgaard-Petersen.

Det Kongelige Bibliotek på webben

H.C. Andersen og Europas digitale eventyr

Danmarks ubestridte nationaldigter H.C. Andersen er et af de danske bidrag til *Det Europæiske Bibliotek* (The European Library), de europæiske nationalbibliotekers fælles digitale portal.

Som den suverænt mest oversatte danske forfatter – Andersen er oversat til 91 sprog – er det naturligt, at Det Europæiske

Bibliotek har valgt at fremhæve den digitale udgave af den fynske digters tekster, der findes på Arkiv for Dansk Litteratur (www.adl.dk) og som nu også kan søges via Det Europæiske Biblioteks portal på adressen <www.TheEuropeanLibrary.org>.

Andre europæiske lande har bidraget til den digitale skatkiste med bemærkelsesværdige samlinger, som f.eks. Letland, der har lagt en samling af plakater på nettet, der illustrerer det kulturelle, politiske og sociale liv i Letland fra 1899 til 2000. Fra Ungarn kan man se dele af Corvinia-samlingen, som efter Vatikanet er den næststørste samling af bøger fra renæssancen. The European Library har gjort samlinger fra 19 ud af de 45 tilknyttede medlemsbiblioteker søgbare på nettet. I september fulgte flere EU/EFTA lande med bidrag, heriblandt Sverige, Belgien, Irland, Grækenland, Norge og Spanien. Fra Italien, Holland, Portugal, Serbien og Schweiz kan man allerede nu finde materiale omhandlende maritim arkæologi, kort, grafisk kunst, sjældne manuskripter og børnelitteratur.

Nye digitale udgivelser

Flere uhyre sjældne tryk i bibliotekets eje er nu tilgængelige som digitale faksimiler. Det drejer sig om førsteudgaven af den tyske *Reim-Faust*, en rimet version af folkebogen om Faust. Den blev udgivet i begyndelsen af 1588 i Tübingen, få måneder efter at prosaversionen var udkommet første gang i efteråret 1587 i Frankfurt am Main. Denne udgave af *Reim-Faust* har kun overlevet i det eksemplar, som nu ligger i Det Kongelige Bibliotek. Det har tidligere tilhørt historikeren P.F. Suhm, som overdrog sin store bogsamling til biblioteket kort før sin død i 1798.

To andre digitale publikationer er danske, men begge oversat fra tysk. Den

ene er *det ældste, bevarede nyhedsbrev på dansk*, som beretter om en forfærdelig græshoppesværm af næsten bibelske dimensioner i Schlesien i 1542.

Den anden er en lille rejseberetning, trykt i Hamburg i 1559 og forfattet af Christiern Smed fra Lüneburg. Han fortæller

Det gode portugisiske skib, som i 1548 bragte Christiern Smed fra Lissabon til Indien.

her om sin sejlad til Indien i slutningen af 1540'erne som deltager i en portugisisk ekspedition. Begge disse små tryk er ligesom *Reim-Faust* kun bevaret i et enkelt eksemplar - men kan altså nu ses på nettet.

I 1548 sejlede Christiern Smed (eller som han også kaldes, Carsten Smedeken) fra Lüneburg afsted fra Lissabon som deltager i en af de portugisiske ekspeditioner til Indien. Herfra skrev han et brev hjem, som senere blev trykt i en udvidet form, først på tysk i 1555 og i 1557, så på dansk i 1559 og senere to gange på tysk. Den danske udgave (LN 1504) har kun overlevet i et enkelt eksemplar, og det er det der her gives i digital faksimile.

Christiern Smeds brev er bevaret i håndskrift (en senere afskrift). I de trykte udgaver er der foretaget en række tilføjelser, bl.a. rummer de endnu et lille brev fra Christiern Smed til familien, dateret 1550.

Den lille tekst rummer et væld af eventyrlige detaljer om mærkelige skabninger i Afrika og Indien – såsom mennesker med hundehoved og andre med en fod så stor at den kan bruges som parasol – og det andet brev munder ud i en konstatering af at Tyskland er det bedste sted man kan leve.

Eksemplaret mangler blad D1.

G. L. Lahdes stambøger I-II, som blev erhvervet i 1988, er nu tilgængelige i deres helhed online og suppleret med en indholdsoversigt ved Dyveke Helsted, udarbejdet i 1994. Stambøgernes oprindelige ejer var kobberstikkeren Gerhard Ludvig Lahde, der blev født 1765 i Bremen, men fra 1787 levede i København og seks år efter fik dansk indfødsret. Som 68-årig døde han i 1833. Langt de fleste af de næsten 100 indførsler er på tysk og er fra Lahdes rejser i årene 1792 og 1794 i Tyskland.

Stambøger er en slags gæstebøger, man på Lahdes tid medbragte på sine rejser. Her kunne betydningsfulde menne-

G.L. Lahdes stambøger; illustration af Caspar David Friedrich.

sker, man mødte undervejs, skrive en lille hilsen, måske i form af et lille digt eller som tegninger og fine farvelagte billeder. Flere kendte danske kunstnere har givet deres bidrag til de to bøger, bl.a. Bertel Thorvaldsen, som Lahde lærte at kende, mens de gik på Kunstakademiet i København, og C.W. Eckersberg, der som ganske ung i en periode boede hos og arbejdede for Lahde.

De fleste af stambøgernes tekster, tegninger og gouacher er af unge kunstnere, hvis navne kan findes på listen over studerende på Kunstakademiet i København, hvor Lahde som nævnt selv fik sin uddannelse. Mange af disse navne er i dag ukendte, men nogle få blev kendt i den danske

kunsthistorie, f.eks. F. Camradt, C. D. Fritsch, Hans Hansen, J. L. Lund, Elias Meyer og C. F. Stanley. Nogle ganske få, som eksempelvis Runge, Friedrich, Thorvaldsen og Eckersberg, udviklede sig til store kunstnere.

Tegningernes og gouacherens motiv er for det meste fantasilandskaber eller, sjældnere, topografisk identificerbare. Desuden er der allegorier, satirer og portrætter, som f.eks. Eckersbergs tegning af Lahdes tre børn (nedenfor).

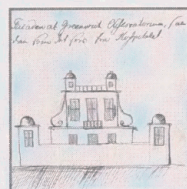
På en auktion i februar 1988 blev de to stambøger solgt til en udenlandsk køber, som straks efter ansøgte om udførsels-

tilladelse. Kulturværdiudvalget kunne ikke imødekomme ansøgningen og begrundede afgørelsen med, at der var tale om kulturhistoriske klenodier, som burde forblive i Danmark, da de bl.a. rummer tegninger af kendte guldalderkunstnere. Udvalget fremsatte samtidig et købstilbud svarende til hammerslagsprisen tillagt auktionsomkostninger. Den udenlandske køber accepterede tilbuddet, og efter erhvervelsen besluttede Kulturværdiudvalget, at de to stambøger skulle indgå i Det Kongelige Biblioteks samlinger.

En anden digital nyudgivelse er astronomen, matematikeren og landmåleren *Thomas Bugges dagbøger* fra en rejse til Tyskland, Holland og England i 1777. Interessen for disse dagbøger skyldes ikke

mindst de videnskabelige observationer og refleksioner, som Thomas Bugge gjorde sig undervejs, herunder vedr. den teknologi indenfor hans eget område, som på mange områder var mere udviklet end i Danmark. Og disse observationer er suppleret med en lang række anskueliggørende tegninger af bygninger, instrumenter m.m. Det er planen på et senere tidspunkt at forsyne udgivelsen med en længere indledning og en transskription på dansk og engelsk.

En af Bugges tegninger fra et besøg i Observatoriet i Greenwich oktober 1777.

Udstillinger

Highlights

– Det Nationale Fotomuseum i Paris

Knap er den store J.F. Willumsen-udstilling på Musée d'Orsay pillet ned, før endnu en dansk samling vises frem i Paris. Det Nationale Fotomuseum har udlånt en række værker til én af international kunsts store kuratorer, Robert Delpire, som under fotofestivalen Mois de la Photo skabte udstillingen *Highlights*. Udstillingen, som er blevet realiseret takket være et stort forarbejde af fotografen Krass Clement og Det Kongelige Biblioteks kulturchef Ingrid Fischer Jonge, vises fra d. 27. oktober til d. 3. december 2006 i Maison du Danemark på Champs Élysées.

Highlights præsenterede både danske og internationale værker fra fotografiets tidligste år 1900-tallet, over 1950'ernes dokumentarfotografi og 1960'ernes kon-

ceptfotografi til værker af helt aktuelle samtidskunstnere som Olafur Eliasson og Joachim Koester. Udstillingen i Maison du Danmark gav det parisiske publikum et godt indtryk af den rigdom af exceptionelle værker, som udgør fotomuseets samling i Det Kongelige Bibliotek.

Maison de Danmark, 27.
oktober - 3. december 2006.

Fra støv til guld

Med Montanasalen har Det Kongelige Bibliotek fået et spektakulært udstillingsrum, der åbner for nye muligheder for udstilling af bibliotekets skatte. Montanasalen er skabt som Montanas og Peter J. Lassens udfordring til Det Kongelige Bibliotek. Udover at salen, via sit avancerede tekniske udstyr, giver mulighed for at fremvise samlingernes mere skrøbelige genstande, skaber salen og dens idé helt nye rammer for den rumlige iscenesættelse. Udstillingerne skabes i samarbejde med en kunstner, idet kunsten, som Peter J. Lassen siger: ”udtaler, udstiller, debatterer, forkaster, forarger, henrykker og viser vejen frem”.

Udstillingen *Fra støv til guld* er derfor blevet til i samarbejde mellem udstillingsredaktør Karen Skovgaard-Petersen og billedkunstneren Peter Holst Henckel, og der er der lagt op til en kulturhistorisk oplevelse med nye og utraditionelle præsentationer af husets største skatte.

Fra støv til guld handler om de små bøger, som folk læste i massevis for nogle århundreder siden: nyhedstidender, romaner, skillingsviser, håndbøger, skolebøger m.m. Det er små og billige brug-og-smid-væk-tryksager, som man ikke fandt værd at gemme – og derfor er de i dag store sjældenheder.

Men de giver os et blik ind i hverdagsliv og forestillingsverden hos det

store flertal af mennesker, der ellers ikke kom til orde i 15-, 16- og 1700-tallet. Og tilsammen fortæller de, hvordan bogen og det trykte medie blev en del af hverdagen i de første århundreder efter trykkekunstens opfindelse, ikke bare for de lærde og uddannede, men også for den menige mand og hans kone.

Hvad læste folk så? Underholdningslitteratur, som f.eks. historierne om *Faust* og om *Uglspil*, er tydeligvis gået som varmt brød. Samtidig vænnede man sig efterhånden til at søge informationer i trykte bøger om de nære og dagligdags sysler. Lægebøger, kokebøger, havebøger, skolebøger, almanakker, spillebøger så dagens lys i 15-1700-tallet.

Udstillingen viser ikke kun de små tryksager, som udgjorde menigmands læsning. Nogle af de store, udenlandske værker – om den store verden og om menneskekroppen – som dannede baggrund for de mange små folkelige bøger på dansk, kan også ses. Mange af disse dyre og rigt illustrerede værker er paradoksalt nok bevaret i betydelig flere eksemplarer i dag. De fandt nemlig – i modsætning til de små tryk – vej til de rige bogsamleres hylder.

Montanasalen, 11. november
2006 - 31. december 2008.

Foredrag

I alt seks foredrag i rækken *Mødet med verden* præsenterede i efteråret 2006 et meget forskelligt udvalg af rejseberetninger hentet fra samlinger i Det Kongelige Bibliotek og i Rigsarkivet. Originaldokumenterne blev genstand for fortællinger, hvor 'det at rejse'

sattes ind i en historisk og aktual kontekst. Rejseklidringerne er både en fortælling om mødet med det fremmede, og ikke mindst en fortælling om danskernes egen historie og selvopfattelse gennem tiden.

Fra Norge til de Nikobarske øer

Onsdag 4. oktober 2006

Lektor, dr.phil. Michael Harbsmeier fra Roskilde Universitetscenter fortalte om danske ekspeditioner. Om Fabricius' rejse til Norge, Nordens rejse til Ægypten, Iserts rejse til Guinea og de Karibiske øer, Niebuhrs rejse til Arabien og N.C. Møllers beretning om de Nikobarske øer.

Rejseberetningerne blev afsluttende sat ind i en europæisk og historisk kontekst.

Kærlighed, krig og korrupsion - Gesandters indberetninger fra fjerne himmelstrøg

Onsdag 25. oktober 2006

I Rigsarkivets foredragssal

Arkivar Lars B. Struwe fra Rigsarkivet fortalte om de ansatte i udenrigstjenesten i 1700- og 1800-tallet. De danske gesandter sendte indberetninger til udenrigsministeriet fra mere eller mindre eksotiske himmelstrøg.

Beretningerne handlede om alt fra problemer med slæderejser i Rusland og varulve i Østrig-Ungarn til sladder fra hoffet og regeringer. Foredraget gav gennem de gode hverdagshistorier et indblik i livet som udsendt.

Det urolige blod - arkæologen og eventyren Frans Blom i Mexico 1919-1963

Onsdag 15. november 2006

Programmedarbejder og studievært ved DR P2 Tore Leifer fortalte om grosserersønnen Frans Blom, der blev sendt til Mexico i 1919 på en enkeltbillet. I junglen ledte han

efter olie, men tabte sit hjerte til mayaernes ruinbyer og blev i 1930'erne en af verdens førende maya-arkæologer - inden det gik galt.

Tore Leifer er medforfatter til biografien *Det urolige blod* (2002),

der tegnede et nyt og uretoucheret billede af Frans Blom på baggrund af intense arkivstudier i Danmark, Mexico og USA.

*Frans Blom
(1893-1963).*

Oberst Ellis Wolffs rejse til Manchuriet i 1905

Onsdag 29. november 2006. Rigsarkivets foredragssal

Arkivar Sten Lundø fortalte om den danske militærobserver under den russisk-japanske krig Oberst Ellis Wolff. Krigen var den første, hvor en moderne, vestlig krigsmagt led nederlag til en underlegen modstander.

Rejserapporter, fotoalbums og kort fortalte historien om Wolff og hans bemærkelsesværdige karriere, hvor hans mission som officer bl.a. var at skaffe sig viden og inspiration på rejsen.

Verdensmester i espresso

Lørdag 28. oktober 2006

Lørdagsshoping'en kunne afsluttes i Den Sorte Diamant, hvor man kunne blive inspireret af en nykåret verdensmester i espressokaffe.

Klaus Thomsen øsede af sin enorme viden om barista-håndværket og den kultur, der knytter sig til produktion og nydelse af kaffe. Derefter stillede han sig i café øieblikket ved maskinen og serverede forskellige smagsprøver på espresso, cappuccino etc., alt imens han påpegede nuancer og smagsoplevelser.

Det store bogtyveri

Torsdag 31. oktober 2006

Sikringsrådgiver Jesper Düring Jørgensen talte ud ... Det hele begyndte, da en unik bog fra 1517 dukkede op på en international bogauktion. Så kom tre andre ganske sjældne bøger til. Til sidst var der dukket 16 bøger op, som alle kunne bevises at stamme fra de store tyverier, der havde ramt Det Kongelige Bibliotek i 1970'erne. Det førte til navnet på den, der havde indleveret bøgerne, og det gjorde det muligt for Det Kongelige Biblioteks sikringsorganisation at identificere ophavsmanden til tyverierne. Resten var politiets opgave. Der fulgte ransagninger og arrestationer på tre adresser i Danmark, tre i Tyskland og som det mest glædelige: Fundet af et meget stort antal værdifulde bøger.

Chefsikringsrådgiver Jesper Düring Jørgensen berettede om opklaringen og samarbejdet mellem Det Kongelige Bibliotek og dansk, engelsk og tysk politi.

Levende billeder

Onsdag 8. november 2006

Hvordan formidlede man i middelalderen bibelen til analfabeter?

Hvordan formidler man i dag den samme bog til unge, som i forvejen bombarderes med underholdning?

Det var, hvad professor Axel Bolvig, tidl. Saxo-instituttet ved Københavns Universitet, gav eksempler på med hundreder af levendegjorte malerier, spørgsmål og musik fra sin nye DVD. En film, som fortæller den fantastiske historie om et middelalder-Danmark befolket med analfabeter, hvor den eneste varige måde at formidle trosberetningen var at skildre den med bl.a. kalkmalerier.

Axel Bolvig fortalte sammen med filmens komponist, Morten Bolvig, om for-

midlingsarbejdet dengang og nu og viste samtidig klip fra filmen. Det drejede sig om dramatiske billeder, som, hvis de blev skabt i dag, ville få mange rettroende op af stolen!

Form, formidling og fantasi

Mandag 27. november 2006

Hvorfor gik et privat firma som Montana A/S - med direktør Peter J. Lassen i spidsen -

ind og sponserede en ny kostbar udstillingssal i Det Kongelige Bibliotek?

Hvorfor var det ham magtpåliggende at hyre en billedkunstner som udstillingsarkitekt?

Hvordan forholdt en kunstner som Peter Holst Henckel sig til så bunden en opgave?

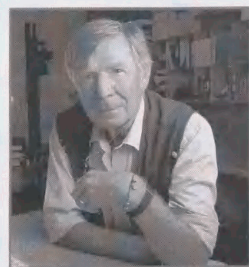
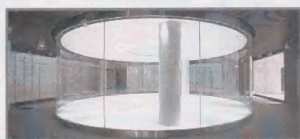
Og hvad var den kunstneriske idé bag 'scenesættelsen' af Det Kongelige Biblioteks største skatte?

Det var en række af de spørgsmål, som kulturchef Ingrid Fischer Jonge i debat med de to mænd bag Montanasalen kom

ind på. I forlængelse af det store debatarrangement i september: *Kultur og Branding*, hvor et panel, der bestod af en kunstner, repræsentanter fra erhvervslivet og en politiker fra Folketingets

Montanasalen under opbygning - og efter færdiggørelsen.

Direktør Peter J. Lassen, Montana.

kulturudvalg, tog fat på en generel diskussion om samarbejdet mellem kultur- og erhvervsliv, stillede vi skarpt på vores eget hus.

Musik

Kroger Kvartetten og Niklas Sivelöv, klaver

Tirsdag 3. oktober 2006

Musik af Schumann, Per Nørgård og Viktor Ullmann

Kroger Kvartetten har for længst slået sit navn fast på den danske strygekvartetscene. Vitalitet, spilleglæde og musikalsk engagement blandet med en stærk fortrolighed med værkerne kendetegner den unge kvartetets samspil. Kroger Kvartetten er ikke mindst kendt for sine fortolkninger af Per Nørgårds musik, og de fire musikere har spillet komponistens seneste tre kvartetter – nr. 8, 9 og 10 - i Det Kongelige Biblioteks Dronningesal. Nu kom turen til Nørgårds Strygekvartet nr. 7 fra 1993, som blev bestilt af Det Kongelige Bibliotek til opførelse samme år ved festligholdelsen af 200-året som offentligt bibliotek. På det tidspunkt eksisterede Dronningesalen ikke, men nu – mere end 10 år efter – var det en stor glæde at præsentere Per Nørgårds Kvartet nr. 7 i egne koncertsalsrammer.

Ved koncerten spillede Kroger Kvartetten endvidere Viktor Ullmanns *Strygekvartet* nr. 3 samt Schumanns uop-

slidelige *Klaverkvintet* sammen med den temperamentsfulde svenske pianist Niklas Sivelöv.

Skt. Petersborg Strygekvartet

Lørdag 7. oktober 2006

Den russiske komponist Dmitrij Sjostakovitj var uden tvivl en af de vigtigste komponister i 1900-tallet, og han ville i år kunne have fejret sin 100-års fødselsdag. I Øresundsregionen gik det danske og det svenske musikliv sammen i en fantastisk Music Around-festival, der gav alle mulighed for at høre komponistens symfonier samt en stor del af hans mange kammermusikværker. Sidstnævnte kunne bl.a. opleves i Dronningesalen i Diamanten.

Program: Sjostakovitjs *Kvartet* nr. 3 (F-dur), nr. 11 (f-mol) og nr. 9 (Es-dur).

Klaverduoen Tengstrand-Sun

Mandag 9. oktober 2006

Per Tengstrand og Shan-Shan Sun, klaver Verdensmester-klaverduoen Tengstrand-Sun spillede Sjostakovitjs *Concertino* for to klaverer, *Polka* for firhændigt klaver og *Tarentel* for to klaverer; desuden musik af Mozart.

DiamantEnsemblet med video og sang

Tirsdag 10. oktober 2006

Signe Asmussen, sopran; Lilibeth Cuenca Rasmussen, videoperformance.

Præsentation: Max Artved

Videokunstneren Lilibeth Cuenca Rasmussen fik stor medieopmærksomhed for sit EgoShow i x-rummet på Statens Museum for Kunst. Her mødte vi hende med DiamantEnsemblet i et værk med musik af den herboende amerikanske komponist Dan Marmorstein. Efter pausen kom Signe Asmussen på scenen for at medvirke i Sofia

Gubajdulinas stort anlagte *Hommage à T.S. Eliot* for otte instrumenter og sopran. Sofia Gubajdulina modtog Léonie Sonnings Musikpris i 1999.

Program: Beethoven: *Kvintet*, Es-dur, opus 4; Lilibeth Cuenca Rasmussen: *Ego Song*; Sofia Gubajdulina: *Hommage à T.S. Eliot*, for oktet og sopran.

Musikalsk bryllupsgave til Kronprinsparret

Bryllupsmotetter. Capella Hafniensis
Onsdag 11. oktober 2006
Koncerten blev overværet af D.K.H. kronprins Frederik og kronprinsesse Mary.

Ved koncerten blev opført en række bryllupsmotetter fra samlingen *Musica Nuptialis* (1590) af Bartholomaeus Stockmann. Motetterne, der stammer fra et af Danmarkshistoriens vigtigste fund af ældre dansk musikhistorie, blev identificeret og beskrevet af musikforskeren Ole Kongsted, Det Kongelige Bibliotek, i 1989. Værket opførtes af vokalensemblet Capella Hafniensis.

Node-eksemplarer og en cd-udgave med de royale bryllupsmotetter, der daterer sig tilbage til 1580'erne, blev overrakt til kronprinseparret under koncerten.

Operaintroduktion:

Maskarade

Mandag 23. oktober 2006
Sådan bliver den store musikdramatik til på scenen i Operaen på Holmen. Introduktion til musik og handling i Det Kongelige Teaters premierer i sæson 2006-07.

Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om Carl Niensens *Maskarade*.

Maskarade havde premiere i Operaen 1. november; iscenesættelse: Kasper Bech Holten og Morgan Alling.

Kungsbacka Klavertrio

Tirsdag 24. oktober 2006
Malin Broman, violin. Jesper Svedberg, cello. Simon Crawford-Phillips, klaver
Dmitrij Sjostakovitj's 100-års fødselsdag markeredes med Kungsbacka Klavertrio - og de spillede bl.a. Sjostakovitj's Klavertrio nr. 1 (c-mol) og nr. 2 (e-mol)

Nordisk Råds Litteraturpris 2006

Prisoverrækkelse og koncert
Torsdag 2. november 2006
Den svenske digter Göran Sonnevi modtog prisen for digtsamlingen *Ocean* i forbindelse med koncerten med Ensemble Nordlys & Caroline Henderson.

Brøgers Blå Biografi

Lørdag den 4. november 2006
Suzanne Brøgger sang egne tekster. Med Carsten Dahl (klaver/trommer), Jan Kaspersen (klaver), Christina Dahl (sax), Christina von Bülow (sax), Jesper Lundgaard (bas).
”Jazzen bliver til i dette øjeblik, lige nu. Dead or Alive. Jazzen handler om lydhørhed, liv og nærvær, med alle de fejl og faldgruber, der er. Med jazzmusikken er man lukket ind i klodens værksted, dér, hvor liv bliver til, og hvert sekund er en ny livs mulighed. Man bliver indviet i åndedrættets hemmeligheder.”

Sådan skrev den cd-aktuelle Suzanne Brøgger i sit musikessay *Blå Biografi*, som udkom på Exlibris/Gyldendal 16. oktober.

Parallelt med forfatterskabet har Suzanne Brøgger i alle årene dyrket sin lidenskabelig interesse for jazz og bluesmusik. Nu har hun skrevet sange, tekster, musik og indspillet dem i studiet med nogle af dansk jazz' ypperste udøvere. Resultatet kunne høres ved koncerten i Den Sorte Diamant og på cd'en *Blå Biografi*.

Suzanne Brøgger. Foto: Suste Bonnén.

Koncerten arrangeredes i samarbejde med Gyldendal.

DiamantEnsemblet

Mandag 6. november 2006

Amalie Malling, klaver

Præsentation: Max Artved

DiamantEnsemblet, Diamantens eget orkester bestående af 10 musikere, inviterede igen til *Students Only*-koncert – en musikalsk eftermiddag eksklusivt for studerende ved en videregående uddannelse.

Koncerten bød på farverig musik af Francis Poulenc og Ernö Dohnanyi.

Program: Francis Poulenc: *Sextuor*, for klaver og blæserkvintet; Ernö Dohnanyi: *Sekstet*, opus 37, for strygetrio, klaver, klarinet og horn.

Hovedsponsor: Siemens

DiamantEnsemblet & Amalie Malling

Tirsdag 7. november 2006

Amalie Malling, klaver

Præsentation: Valdemar Lønsted

Traditionen tro var den danske pianist

Amalie Malling inviteret til at spille sammen

med DiamantEnsemblet.

Program: Prokofjev: *Kvintet*, opus 39, for violin, bratsch, kontrabas, klaver og obo; Poulenc: *Sextour*, for klaver og blæserkvintet; Ernö Dohnanyi: *Sekstet*, opus 37, for strygetrio, klaver, klarinet og horn.

Direkte transmission fra det ydre rum

Onsdag 8. november 2006

Ny musik-festivalen *Pulsar* tog i år festivalens navn bogstaveligt, da man for første gang i Danmark opførte Gérard Griseys *Le noir de l'Etoile* for seks slagøjsspillere, recitator og med direkte transmission af pulsarernes radiosignaler fra det ydre rum - hvis vejr og atmosfære ellers tillader det(!). Transmissionen kom fra et enormt radioteleskop i Manchester via en stærk telefonlinje til Dronningesalens højttalere. Arrangeret af Det Kgl. Danske Musikkonservatorium.

Dansk Kanonkoncert

Tirsdag 21. november 2006

Grupo Brazil, Trio Mizgin og Middle East Peace Orchestra fortolkede højskolesange. Hvordan lyder 'Hvem sidder der bag skærmen', hvis brasilianske musikere og sangere fortolker den? Og hvad sker der, når iranere synger 'Jeg ser de bøgelyse øer'?

Musikorganisationen Karavane havde med udgangspunkt i diskussionerne om Kulturkanonen, og om hvad det vil sige at være dansk, bedt en række herboende professionelle musikere med hhv. iranske, brasilianske, arabiske og jødiske rødder om at fortolke de udvalgte kanonsange fra *Højskolesangbogen*.

Kunstnerne måtte arrangere musikken, som de lystede, de skulle dog synge på dansk. Følelser af glæde, længsel og kærlighed kender ingen grænser, så Karavane

håber at udvide forståelsen for hinanden på tværs af kulturer ved at tage afsæt i de 12 sange kanonudvalget for musik vurderede, er de mest danske sange fra *Højskolesangbogen* – den danske sangs ’urkilde’.

Arr: Karavane i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek og med støtte fra Kunststyrelsen og DJBFA.

Slagtøjsdebut: Madoka Ogasawara

Onsdag 29. november 2006

Desuden medvirkede: Matias Seibæk, Fredrik Olsen og David Hildebrandt, slagtøj; Ai Tahiro, fløjte.

En aften med nordisk og japansk slagtpøjsmusik fortolket af Madoka Ogasawara (f. 1980), der hermed debutede fra Det kgl. Danske Musikkonservatorium.

Hun begyndte at spille slagtpøj som 13-årig og studerede slagtpøj og marimba ved Senzoku Gakuen Musikakademi fra 1999 til 2003.

Hun har optrådt som solist i Danmark og ved den islandske komponist Áskell Mássons Symphonic Clinic at Percussive Arts Society International Convention 2005 i Ohio, USA.

Arr.: Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Jul i gamle dage

Drømmebilleder og stjernesud

Lørdag 2. december 2006

Fællessang og klokkeklang - stjernesud og julebud! Den traditionelle julekoncert for hele familien med et overflødigshorn af musikere og musikinstrumenter på scenen i Dronningesalen.

Medvirkende var bl.a. Musikkonservatoriets Messingensemble, Serenadeensemble og – Børnekor samt slagtpøjsolist. Scenografi og lys: Studerende fra Statens Teaterskole.

Operaintroduktion: Don Juan

Mandag 4. december 2006

Introduktion til musik og handling i Det Kongelige Teaters premierer i sæson 2006-07.

Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om Mozarts *Don Juan*.

”Hør, hør, hør Mozarts Don Juan”. Sådan skrev Søren Kierkegaard i sin tid om den opera, som mange kalder for verdens bedste. Her er på én gang både humor og tragedie, og det er Mozarts musik, der bygger bro mellem modsætningerne. Operaen iscenesættes af verdensnavnet Keith Warner og dirigeres af Mozart-specialisten Adam Fischer – Mozarts 250-års fødselsdag kan næppe fejres på bedre vis.

Don Juan havde premiere i Operaen 12. december.

Arr.: Det Kongelige Teater i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Klaus Rifbjerg 75 år

I den lille by

Lørdag 9. december 2006

med Klaus Rifbjerg, Carsten og Christina Dahl, Frands Rifbjerg m.fl.

Der var kærlighed i luften, skrev Kristen Bjørnkjær i *Information*, da Klaus Rifbjerg og en håndfuld danske jazzmusikere for et par siden opførte Rifbjergs jazzatorium *I den lille by*. Titlen stammer fra et af forfatterens digte, der pt. kun er udkommet i Sverige.

Nu er det så endelig i Danmark, både på tryk og på cd. Da Klaus Rifbjerg fyldte 75 år i december, samlede Gyldendal og Det Kongelige Bibliotek fødselaren selv og fem musikere til at opføre *I den lille by* i Dronningesalen.

På musikersiden kunne publikum møde bl.a. saxofonisten Christina Dahl, pianisten Carsten Dahl, trommeslage-

Klaus Rifbjerg. Foto: Aage Sørensen.

ren Frands Rifbjerg, bassisten Hugo Rasmussen og vibrafonisten Louis Hjulmand.

Arrangementet indledtes med en kort introduktion til Klaus Rifbjergs forfatterskab. Rifbjergs store arkiv er for længst afleveret til Det Kongelige Bibliotek.

Dirigentdebut: Jesper Nordin

Onsdag 20. december 2006

Medvirkende: Sjællands Symfoniorkester og Susanne Resmark, mezzosopran

Jesper Nordin (f. 1975) blev som 8-årig medlem af Tivoli-Garden, hvor han lærte at spille valdhorn; han blev som 14-årig valgt til dirigent for Tivoli-Gardens Musikkorps. I 1995 blev han optaget på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium på valdhorn og efter kun to års undervisning vandt han stilling som 2. hornist i Odense Symfoniorkester. Et år senere tog han diplomeksamen og kunne koncentrere sig om sit orkesterjob. Han tog dog privattimer i direktion og blev i 2002 optaget i dirigentklassen på DKDM.

I sidste sæson var Jesper Nordin assisterende dirigent for Michael Schönwandt på Det Kgl. Teaters opførelse af Wagners *Ringen*. Tidligere har han samme sted assisteret på bl.a. urpremieren på Bent Sørensens opera *Under himlen*.

Jesper Nordin har desuden dirigeret ensembler som Athelas, Figura og Dygong.

Arr.: Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Andre arrangementer

Brunch i Diamanten:

Jørgen Bæk Simonsen

Lørdag 7. oktober 2006

Brunch i Diamanten, arrangeret af Diamantboghandelen, er efterhånden blevet en tradition. Og en tradition vi værner om. Her forener biblioteket og Diamantboghandlen på finurlig vis en verden fuld af bøger og gode historier med restaurant søren k's lækkerier.

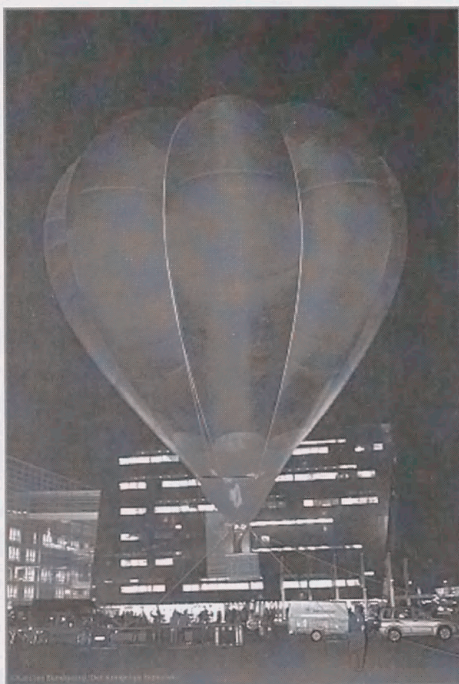
Historikeren Jørgen Bæk Simonsen har skrevet bogen *Islam og danskerne*. Her kunne man høre ham fortælle om islams mangfoldige ansigter og Muhammed set fra Danmark.

Brunch i Diamanten:

Herbert Pundik

Lørdag 4. november 2006

Herbert Pundiks to erindringsbøger *Kun Livet er helligt* (2004) og *Man skal gøre sig umage – erindringer* (2006) fortæller om tiden før og efter 1970, hvor Pundik vendte hjem til Danmark fra Tel Aviv for at blive chefredaktør på *Politiken*. Pundik fortalte om 23 år som chefredaktør og om et liv fyldt med engagementer og politiske initiativer i ind- og udland.

På Søren Kierkegaards Plads signalerede en stor, blå luftballon Kulturnat 2006.

Kulturnat i Diamanten

Fredag 13. oktober 2006 kl. 18-24
Lidt over 7.000 mennesker besøgte Det Kongelige Bibliotek på Slotsholmen på kultur nat. Ca. 2.000 benyttede den gamle hovedindgang. Som led i projekt *Lys på Slotsholmen* var haven lyst op og så rigtig indbydende ud. Mere end 5.000 valgte indgangen på Søren Kierkegaards Plads, hvor en stor luftballon i blåt lys var attraktionen. Søren k's suppekøkken havde travlt, ligesom Diamantboghandlen havde fin omsætning. Jytte Hilden udbredte kendskabet til Slotsholmens historie ved et velbesøgt foredrag i café øieblikket.

Der var fem rundvisninger i samlingerne - bag sikringslinjen - og Bevaringsafdelingens arbejdende værksted var som altid velbesøgt, ligesom skrankerne med kalli-

grafi og indbinding af bøger. Også udstillingerne *Trusler og Tyvekoster* samt *Under the same Sky* havde gode besøgstal.

Som noget nyt i år var Oktogonen fuld af musik. DJ Katrine Ring spillede lounge musik og søren k solgte solskinsfarvede drinks med paraplyer.

Symposium: Shostakovich Today

Torsdag 26. oktober 2006

Oplægsholdere: Levon Hakopian (Moskva), Pauline Fairclough (Bristol) og David Fanning (Manchester).

Dmitrij Sjostakovitj (1906-75) og hans musik havde et komplekst forhold til Sovjet-styret. Et forhold, der til stadighed optager musikforskere verden over.

På dette symposium mødtes tre internationalt anerkendte Sjostakovitj-forskere på Det Kongelige Bibliotek og gav et kvalificeret indblik i musik, politik og samtid omkring en af 1900-tallets store symfonikere.

Arrangeret af Musikvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet, Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Kulturinstitut.

Bogseminar

Bog, bind og manuskript i renessancen

Fredag 27. oktober 2006

Årets bogseminar havde følgende program:

Forskningsstipendiat, cand.phil.

Ole Kongsted: *Tyge Brahe og musikken. Notedtryk og manuskript i 1500-tallets Europa.*

Ordbogsredaktør, dr.phil. Marita

Akhøj Nielsen: *Runer i renessancen.*

Lektor, dr. phil. Charlotte Appel

og seniorforsker, dr. phil. Henrik Horstbøll: *Bogtryk og renaissance.*

Fuldmægtig, cand.mag. Karsten

Christensen: *Udforskningen af danske renaissancebogbind – status og muligheder.*

Seniorforsker, dr.phil. Karen Skovgaard-Petersen: *Erasmus Lætus' Res Danicæ (1574), en Danmarkshistorie i lyset af Syvårskrigen.*

Bogforum

Vinduer til en verden fuld af historier

Fredag 17. - søndag 19. november 2006

Det Kongelige Bibliotek var atter i år repræsenteret på Bogforum i København.

Stand 21 var som én stor julekalender med åbne ruder. Nogle af de 26.000 besøgende på årets BogForum lagde vejen forbi Det Kongelige Biblioteks kvadratmeter og fik syn for sagn. Som bindeled

Det Kongelige Biblioteks stand på Bogforum 2006.

til bibliotekets nye udstillingsrum, Montana-salen, havde direktør Peter J. Lassen velvilligt stillet GRIDs til rådighed til indretning af standen, hvor også de kvadratiske GRID-sidde-moduler var trukket i irgrønt.

I løbet af de tre messedage hørte publikum bibliotekets ansatte fortælle bl.a. om sjældne Bach-manuskripter, den lille Gustav Wiedes syn på store kvinder og Det Kongelige Biblioteks mange skatte. Som en nyskabelse inviterede Det Kongelige Bibliotek i år på muligheden for at møde de tre direktører.

Hver dag kl. 16–17 svarede Michael Cotta-Schönberg, Steen Bille Larsen og Erland Kolding Nielsen på diverse spørgsmål om bibliotekets indretning og drift.

Bogforum

H.O. Lange-Prisen

Prisen gives for fremragende forskningsformidling og uddeles årligt af Det Kongelige Bibliotek og G.E.C. Gads Fond.

For første gang var overrækkelsen af H.O. Lange-Prisen rykket fra Slots-

Professor Jens Engberg interviewes af fhv. kulturminister og kulturchef ved Det Kongelige Bibliotek Jytte Hilden efter prisoverrækkelsen.

holmen ind på Forum på BogCaféens scene. Fredag 17. november blev prisen overrakt til professor, dr.phil. Jens Engberg for værket *Magten og Kulturen 1-3* og til Det Dan-

Årets anden modtager af H.O. Lange-Prisen var Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, hvis direktør, Jørn Lund, på bognessen blev interviewet af forfatter og journalist Lise Nørgaard.

ske Sprog og Litteraturselskab for *Ordbog over det danske sprog 1-28* på nettet. At dømme efter publikums reaktioner var valget af Jytte Hilden og Lise Nørgaard som interviewere, det helt rigtige. ”Det er oplagt, at overrækkelsen sker på BogForum, fordi det er et litterært forskningsværk, vi premierer.

Det gør både prismodtageren, forlaget G.E.C. Gad og Det Kongelige Bibliotek mere synlige i den helt rigtige sammenhæng”, udtalte Anette Faaborg, der er ansvarlig for bibliotekets sponsorsamarbejde.

Erhvervelser

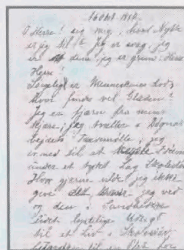
Håndskriftafdelingen

Johannes Jørgensens arkiv

Torsdag d. 4. maj var en lille gruppe mennesker forsamlet i forfatteren Johannes Jørgensens mindestuer i Svendborg for at overvære og deltage i Svendborg bys overdragelse af digterens omfattende arkiv til Det Kongelige Bibliotek. Donationen, der er en af de største i nyere tid, blev modtaget af direktør Erland Kolding Nielsen, og fandt bl.a. sted på baggrund af, at arkivet nu 50 år efter forfatterens død er blevet frigivet. Arkivet er nu ompakket og kan benyttes på læsesalen i Center for Manuskripter & Boghistorie.

Den første meget store del af Johannes Jørgensens arkiv består af de tusindvis af breve, han modtog gennem sit lange liv, herunder fra ligesindede danske venner som Mogens Ballin, Emil Frederiksen og Mogens Kai Nørregaard. Og en meget stor del af brevene vidner om den omtalte europæiske berømmelse og ikke mindst forfatterens mange kontakter i Italien, det land han boede i gennem 38 år. Derimod er de dramatiske ungdomsår mere

Denne allerførste indførsel fra den første dagbog fra 1882 viser os den 16-årige Johannes Jørgensens mismod og hjemve efter at være blevet sendt fra Svendborg til København for at blive student.

underbelyst. I Håndskriftafdelingen er der eksempelvis breve fra Johannes Jørgensen til Georg Brandes, Sophus Clausen, Harald Høffding og Viggo Stuckenberg, men at dømme ud fra hans eget brevarkiv har han aldrig fået svar. Faktisk virker det ikke særlig sandsynligt, at han aldrig skulle have modtaget noget svar på et eneste af de 80 breve han sendte til Viggo Stuckenberg!

Er man primært interesseret i ungdomsårene, er der til gengæld meget nyt stof at hente i dagbøgerne. Johannes Jørgensen skrev dagbog fra han var 16 i 1882 og næsten til sin død i 1956, i alt 1245 dagbøger, hvoraf kun nogle få er gået tabt. Det er et af de mest monumentale værker i dansk memoirelitteratur - muligvis det største - og allerede på baggrund af de hidtidige erfaringer er der grund til at formode, at det efter frigivelsen af arkivet og overdragelsen til Det Kongelige Bibliotek i langt højere grad vil blive benyttet end hidtil.

I betragtning af Johannes Jørgensens ca. 80 udgivelser over fem årtier er manuskriptdelen af arkivet relativ sparsom. Det ældste manuskript er til den berømte skildring af Belgien under første verdenskrig *Klokke Roland* fra 1915. Af andre manuskripter kan nævnes *Vita Mea*, Vol. 3-6, og til bind 7 af *Livslegende*.

Udover ovennævnte er der tillige i arkivet en større udklipssamling til belysning af Johannes Jørgensens liv og forfatter-skab. Arkivet er som helhed et meget

betydningsfuldt dokument i dansk litteratur- og idéhistorie, og med denne erhvervelse har det fundet sin rette kontekst.

Musik- og Teaterafdelingen

En kopi af manuskriptet og en cd til Jørgen Plætners værk *Relativités*.

Afskrifter af kantater til Sangforeningen Ydun: til 25-års-jubilæet i 1872 af C.F.E. Horneman og til 85-års-jubilæet i 1942 af Rich. Østerfelt.

En række manuskripter fra akkordeonisten Mogens Ellegaard. Manuskripterne knytter sig til en i øvrigt omfattende samling af Mogens Ellegaards noder, som består af opførelsesmateriale, undervisningsmateriale og en lang række manuskripter (delvis i kopi) af værker, tilegnet Ellegaard af danske og udenlandske komponister. Samlingen indeholder bl.a. materiale, som har tilknytning til akkordeonistens arbejde i Rusland.

To manuskripter til værker af Erling D. Bjerno: *Sonoris per Flauto dolce solo*, op. 221 (2006), tilegnet Michala Petri, og det store værk *Messen*, op. 220, 6. del af *Ringene fra Himlen* (2005) for soli, kor og orkester.

Nyt manuskript af Carl Nielsen

Med mellemrum dukker nye ukendte manuskripter af Carl Nielsen op - desværre endnu ikke med nye og ukendte værker, men dog med ukendte kilder til værker, der allerede kendes i forvejen. Således har afdelingen købt et hidtil ukendt manuskript med Niensens musik til Oehenschlägers skuespil *Aladdin*, hvortil Carl Nielsen udarbejdede et omfattende partitur i 1919.

Da *Carl Nielsen Udgaven* i 2000 udgav *Aladdin*-musikken, måtte man om en trykt udgave af tre sange fra *Aladdin* skrive:

Johannes Poulsen som Aladdin i Det Kongelige Teaters opførelse i sæsonen 1918-19.

„... it is not known whether the piano arrangements are by him or whether he was in involved in proof-reading“. Det ved vi nu, for den netop indkøbte kilde er nemlig Carl Niensens egenhændige nedskrift af dette klaverarrangement. Herudover indeholder det komponistens klaverarrangement af *Dansene fra Aladdin* - heller ikke dette arrangement var kendt, da *Carl Nielsen Udgaven* udsendte sit bind med *Aladdin*.

Nodemanuskripter fra Carsten E. Hattings bo Afdelingen har modtaget en større samling forskellige materialer fra universitetslektor Carsten E. Hattings bo. En del af arkivalierne vil overgå til Håndskriftafdelingen, mens nodemanuskripterne er blevet registreret i REX-basen *Musikhåndskrifter*.

Det drejer sig om en afskrift af Weyses „Reformationscantate“, en nodebog med kompositioner for 1 og 2 sangstemmer med klaver eller violin samt værker for 2- og 4-hændigt klaver, der har tilhørt Cathinka Bertouch, en anden nodebog med blandede kompositioner for sang og klaver samt to værker af Fr. Foersom: *Sonate* fra 1841 og *Rondoletto* fra 1854, begge for klaver.

Manuskripter fra komponisten Peder Holm
Biblioteket har for nylig modtaget en samling bestående af manuskripter til værker som *Nocturne*, *Tre orkesterstykker* (1966), *Pezzo concertante*, *Capriccio* (1959), *Preludio*, *Scherzo e Fantasia* (1956), *Koncert for orkester* (1955), [Forårsmusik] *Miniature-Suite for Orkester* (1947) samt en symfonisk dans fra 1957. Alle værkerne er for orkester og findes i partitur, en del af dem endvidere med udskrevne stemmer, og de kan findes ved at søge i REX-basen *Musikhåndskrifter*.

Ny samling af noder, især for sang og klaver
Afdelingen har erhvervet en større samling af trykte og håndskrevne noder, hvoraf en del stammer fra sangeren Hugo Sieben og hans hustru, sopranen Teijoh Wung-Sung, samt fra sangpædagogen og sangerinden Nora Elé og sangerinden Ellen Beck. Det drejer sig om autografe musikmanuskripter af bl.a. Svend Erik Tanggaard, Edwin Kammerer, Jens Bjerre, Richard Østerfelt, Svend-Ove Møller, Knudåge Riisager, Beate Novi, Alfred Strandqvist og Victor Bendix samt en række andre 1900-tals danske komponister.

Derudover indeholder samlingen også manuskripter til salmer og en sang af Rued Langgaard, afskrevet af hans kone i 1956 og til Carl Niensens *Canto serioso*, *Andante sostenuto* for klaver og cello (autograf), der stammer fra medarbejder ved Skandinavisk Musikforlag Vagn Heilesen.

Søg alle noderne i REX-basen *Musikhåndskrifter*.

Samling af noder for kontrabas

Fra kgl. kapelmusikus Johnny Sølvberg har Musik- og Teaterafdelingen modtaget en samling af noder for kontrabas-solo, for flere kontrabasser i ensemble eller for kontrabas i samspil med andre instrumenter eller menneskestemmen.

Det drejer sig hovedsageligt om nyere udenlandsk musik, ofte i såvel partitur som stemmer, men der er også nogle kontrabasskoler og etude-samlinger samt lidt ældre

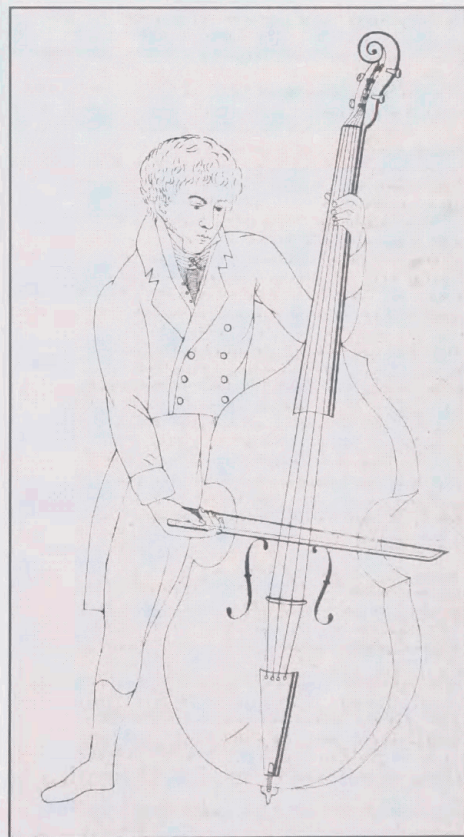

Illustration fra F. Froeblichs Contrabass-Schule, udgivet i Bonn ca. 1830.

musik blandt disse noder. De er alle registreret i REX.

Orinéntalsk og Judaistisk Afdeling

Til afdelingens museale samling er erhvervet:

Kinesisk rivesten i grå/sort sten med låg. På låget er der et udskåret landskab med en lærd, der sammen med sin tjenstedreng vandre mellem klipper og træer. En lille udskåret fisk er anbragt i stenens vandre-servoir. Inskription af De Zhongzeng dateret til det tredje år af kampen mod japanerne = 1940.

Kinesisk rivesten i lakæske, der er dekoreret med trane i guldbronze på sort

baggrund. Selve rivestenen, der er dråbefor-met, er fremstillet af lak blandet op med sand, og er derfor meget let i vægt. Fra 1800-tallet.

Lille kinesisk gul glaseret porcelænskrukke til afvaskning af små pensler. Ved munden sidder et lille moduleret firben. Kejsermærket Daoguang zaozhi (1821-1850) er presset ind i bunden af krukken.

Pragtfotoalbum, der illustrerer Mao Zedongs (1893-1976) liv og politiske karriere, udgivet i forbindelse med fejringen af hans 110 års fødselsdag i 2003. En del af fotografierne er aldrig tidligere blevet offentliggjort.

Publikationer

Aktuelt fra Forskningsafdelingen. Elektronisk nyhedsbrev. *Aktuelt fra Forskningsafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Håndskriftafdelingen [September, november 2006]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). *Aktuelt fra Håndskriftafdelingen* findes via *Nyheder* på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen [August, oktober, november 2006]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. *Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen* findes via *Nyheder* på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Carl Nielsen Brevudgaven. Bd. 2 (1898-1905). Red., indledning og noter: John Fellow. 598 s. Udg. af Carl Nielsen Brevudgaven. Forlaget Multivers. 2006. ISBN 87-7917-172-9. Kr. 398,-

Carl Nielsen: *Works/Værker.* Published by the Carl Nielsen Edition, The Royal Library/ Udgivet af Carl Nielsen Udgaven, Det Kongelige Bibliotek: Edition Wilhelm Hansen, Copenhagen: *Klaver- og orgelmværker.* 2006. Ed. by David Fanning og Niels Bo Foltmann. lxxix, 270 s., Ill. Fol. (*Series II. Chamber Music: Volume 12/Series II. Klaver- og orgelmværker.* Bind 12). Kr. 1.012,80

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.), Birgitte Hvidt, Bette Thomas, Ingrid Fischer Jonge. 3. årg., nr. 4. 2006. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,-

Fra støv til guld - brugsbøger og skillingstryk fra Det Kongelige Bibliotek/From dust to gold - handbooks and broadsheets from The Royal Library. Red. Karen Skovgaard-Petersen. Udg. af Det Kongelige Bibliotek & Montana a/s. 2006, 132 s. Ill. I kasette. ISBN 87-7023-651-8. Kr. 119,-

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger. Bind 45. Red. af John T. Lauridsen. 276 s. Ill. 2006. ISSN 0060-9896. Kr. 200,- (abonnement), kr. 300,- (løssalg).

Kultur i Diamanten [Oktober/november 2006]. Udstillinger, koncerter, foredrag, debat. Elektronisk nyhedsbrev. *Kultur i Diamanten* findes via *Nyheder* på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 19. årg. nr. 3. 2006. 70 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg). Gratis for medlemmer af Diamantklubben - Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Musikvidenskabelige kompositioner. Festskrift til Niels Krabbe. 1941 - 3. oktober - 2006. Red. af Anne Ørbæk Jensen, John T. Lauridsen, Erland Kolding Nielsen og Claus Røllum-Larsen. Det Kongelige Bibliotek. 2006. 756 + 16 s. Ill. (*Danish Humanist Texts and Studies* 34). ISBN 87-7023-592-9. ISSN 0105-8746. Kr. 475,- I kommission hos Museum Tusulanums Forlag.

Forsiden: Simon Paulli: *Flora Danica Det er: Dansk Urtebog*. 1648.

Simon Paulli udgav sin store urtebog på opfordring af Christian 4. Det var kongens ønske at bogen skulle bruges af den jævne mand, der ofte boede langt fra en læge og derfor selv måtte have et basalt kendskab til lægemidler. Bogen har formodentlig været ganske dyr, og har nok ikke opnået den folkelige udbredelse der var hensigten. Bogen vises i udstillingen *Fra støv til guld*; læs mere s. 37.

Bagsiden: *Shihu zhuan* (Fortællinger fra flodbredde), kinesisk bloktryk fra 1600. Nogle af illustrationerne og inskriptionerne har den hollandske kunstner Francis de Bray anvendt som forlæg til en del af udsmykningen af det lakerede tårnkammer på Rosenborg.

宋江受刑

獨坐尋思

頭下放台書作久被祝國身便走王文欲即歸好去就
將回身把王文欲砍死於馬下宋江說教祝聖又拆一陣回
刃從中殺文通由漢地地地地王文欲日剛出懸身死祝聖
齊心知罪重口得喝放申水日秋人作圖京

翰作世法法公書

性生容易論兵家

作法日史氏歌羅

宋江尋思無計可施察會俱是宋江沈吟待道二里湖恩
恩伴伏几而外社風兒兒宋江見一賣衣女重向
前指道獨嫌法首將將守了口眼在何處靈牙白
項消些不虛店宋江連連罵子出了喉舌且厚且大替改盛
翠指森然轉過石橋有林林那那門一在竹上畫棟雕梁全
釘朱戶釘宋江發節了和道將將飛宋江趨之向王對青嘴
奇衣印清兒江上殺草草而飛在香香則手日現翠屏